

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XIII. Devs simplex & trinus: ex D. Bernardo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

Verbi & Amoris aeterni emanationes perspicue, clareque cognoscere in hac vita, peregrinatum munus non est, cum hoc sit Beatorum mentibus tantum concessum.

Verumtamen non deest nobis obumbrata ac obscura quedam etiam in hac vita de beatissima Trinitate cognitio. Est locus, inquit Dominus Moysi, apud me; stabis supra petram. Hac autem petra est Fides Ecclesiae Catholicae, extra quam nulla de DEO ac divinitate processionibus scientia vera ac tuta esse potest; quare super hanc staudum, qui voluerit de divina essentia ac divinis emanationibus pie & ea holice aliquid contemplari. Ibi enim per foramina petra, id est, per lumen quod est reuelata scientia, in Ecclesia fulget, quae verè est radius sive participatio divinarum scientiarum. Nonnulla, licet subobscurè, de beatissima Trinitate, eisque propriatis intellctus dono illustrati intero poterimus; per foramen autem non DEI faciem, sed potius ipsius sum transacti posteriora ratione videatur, dicente adhuc ipso Domino ad Moylen, ut supra, Cumq[ue] transibit gloria mea, ponam te in foramine petra, & protegant dexterā meā, donec transeam, tollamq[ue] manum meam, & vnde posterior a mea, faciem a meam non videbas. Nam quicacumque intueretur, perfecte ipsum videtur comprehendere, quod proprium est vita beatæ: qui vero posteriora, vix ejus magnitudinem & statutum proracitatem videtur posse per ingere.

Ita certè, quod DEUS sit unus trinusque, non facie ad faciem in his mortali per generationem apparet conspicere possamus; sed tantum supra petram stantes, revelata scientia radio, seu Fidei in fuso dono, Scripturarum sacrarum ope contemplati nobis permittitur. Quod perspicue Paulus 1. Corinth. 13. explicit, cum dixit: Videmus nunc per speculum in enigmate, id est, lumine Fidei revelatio, quod obsecrū & enigmaticum est, posse à vero facie ad faciem, id est, in vita beatæ. Fidei quoq[ue] articuli enigmata appellari merito possunt, quia non naturali evidentiâ, sed lumine tantum revelato eorum constat certitudo. Hæc quea sunt enigmata, quae Samson noster Christus Philistæis, Philosophis inquam eum iridensib[us], obculit, quæque enucleari non possunt, nisi ejus sponsa Ecclesia ipsi referantur, & præcipue ea, quæ ad DEI Unitatem & Trinitatem spectare videntur.

Ad qua Hujus contemplationis materia verè est & se exē amplissima & profundissima, ac defæcatis membris suavissima. Ad hanc enim contemplationis contem. speciem, ut ap[osto]lus docuit Carthusianus lib[er] de fonte platonis lucis, cap. 11, pertinet intueri, quemadmodum in materia] vero ac simplici DEO sit aeterna, immaterialis, invariabilis, actualissima, ac superpurissima generatio, ut pura emanatio Verbi aeterni à Patre lummo, qui seipsum perfectè aeternaliter cognoscens ac intuens, suis conceptum & Verbum interius in se proficit ac gignit. Quid namq[ue] in se & de se cognoscit ac intuerit, hoc intra se loquitur ac producit. Et quoniam unico actu intelligit seipsum, & omnia perfectè intelligit; idcirco una prolatione interna seu generatione mentali seipsum & cuncta plenissimè intra se exprimit, & unicum dumtaxat Verbum gignit, quod est ipsius perfecta ac naturalis imago, splendor, ac Filius, omniumq[ue] creaturæ exemplar; ideo & ratio atque etiæ Universi forma archetypa in mente divina. De quo Augustinus, Qui negat, ait, mundum, archetypum negat, & Dei Filium.

Hinc in Verbo isto aeterno tota Paulus natura

resplendet, totaque ejus majestas ac perfeccio resplendent in eo: idcirco vera deitas continent atque consistit in eo. Vnde lib. 15. de Trinitate afferit: Augustinus, Pater tamquam lepsum dicens genuit Verbum sibi æquale. Amplius ad hanc contemplationis speciem pertinet intueri, quænam admodum Pater & Filius se invicem innoverent, volentes, ac mutuo incomprehensibiliter ac superiusissime complacentes, producam, & intra se spirante unum, increantur, plenam ac infinitum Amorem, propriæ amabilitati proportionatum, qui est amor, & nexus osculumque amatorium. Quemadmodum enim verbum est emanatio intellectus, sic amor est emanatio voluntatis.

Rursus spectat ad hanc speciem contemplandi, quæ verè superbeatissima ac superdecolissima hujus altissimæ Trinitatis sit vita; quemadmodum ha supervenientes, superfluentes, ac aperlanctæ Personæ se mutuo intueantur intuione penitus comprehensiva, jucundissima, & aeterna, se invicem quoque diligenter amore superardentissimo & imminente, sibi, & mutuo perficitæ ac supergaudiōse complacent, atque leviter tunc supergloriosissima & aeterna.

Ecce hæc omnia humiliter ac sincere, quæ è & amorosè sunt contemplanda, cum precordiæ lissima congratulatione tam infinita beatitudinis & excellentiæ Trinitatis lupe exaltatae adorande. Præterea causa seu rationes amoris sunt cognitio, bonitas, similitudo, propinquitas, unitio, communio, beneficencia, & prævia seu alterna dilectio. Cumq[ue] omnes ha rationes in superessentiæ & coniunctivæ Trinitate partitissime protus consistant, (siquidem uniques que earum alias quamvis omnino pertecit ac comprehensivè cognoscit,) qualibet quæque eorum est bonitas immensæ; citique inter eum plena similitudo, ac summa propinquitas; qualitercumda earum emanat à prima, videlicet Filius à patre, & tertia ab utraque, utpote Spiritus sanctus à Patre & Filio.

Inseparabiles quoque sunt, quia confunditiales. Vnusqueque alteri se totam communica, & Filius à Patre infinitum bonum accipit, plenitudinem Deitatis, quemadmodum ipse p[ro]eletratur: Pater quod dedit mihi, magis omnibus est, (divina felicitate essentia.) Vnde ibidem subiungit: Ego & Pater unum sumus. Ethoc ipsum bonum immensum à Patre ac Filio accepit Spiritus sanctus, Patri & Filio verissimè coniunctus, coæternus, & coæqualis. Vnusqueque deum earum fecit ab alia infinita dictionem. Hic constat, quod inter eas sit prout sapientissima & immensa effectio. Hac Carthusianus,

C A P U T XIII.

DEVIS simplex & trinus: ex D. Bernardo.

DIUIS Bernardus de consideratione ad Elegiam lib. 5. c. 7. Quid est, inquit, DEVIS? Quilibet melius cogitari potest. Si approbat, non oportet affectuari esse aliquid quod DEVIS sit, & quod DEVIS non sit: hoc enim sine dubio melius. Quomodo non melius DEO, si DEVIS non est, quod sit DEO, ut sit è deo melius illam Divinitatem, quam dicunt DEVIS, non aliud quam DEVIS est. Non ergo in DEO nisi DEVIS. Quid t[em] inquit: Negat DEVIS habere Divinitatem? Non sed quod habet, hoc est. Negat

Negas Divinitatem DEV Messe? Non, sed non alia, quam quae ipse est; aut si tu aliam inventisti, adjuvet me Trinitas DEV S, adversus illam toram me contumacia erigo. Quaternitas orbem determinat, non signat Deitatem. DEV S Trinitas est, DEV S trium singula personarum. Si quartam Divinitatem adjuvare placet, interim ego hanc que Deus non est, persuasi mihi minime adorandum. Puto, quod & tu. Nempe, Dominum DEV M tuum adorabis, & illi soli servies. Gloriosa vero Divinitas, que sibi honorem non audieat, arrogare divinum. At melius quartum hoc omnino respiciimus, quam sine honore recipimus. Multa dicuntur esse in DEO, & quidem sanè Catholicè, sed multa unum. Alioquin si diversa putemus, non quaternitatem habera, sed centenitatem: Verbi causa: Dicimus magnum, bonum, justum, & innumeratissimum; sed nisi omnia unum in DEO & cum DEO consideres, habebis multiplicem Deum.

Mibi vero non deest, quod cogitem melius ejusmodi Deo tuo. Quare quid? Merita simplicitas. Vero iudicio natura simplex multiplici antestitur. Scio quod adhuc respondere solent. Non multa, inquit, sed unam tantum Divinitatem, que omnia illa sunt; Deo ut sit conferre afferimus. Afferit ergo eti non multiplicem, duplum Deum, & non ad merum simplex pervenient, neque ad id quo melius cogitari non potest. Tamen non est simplex quod vel uni fuerit obnoxium forma, quam nec virgo, vel uni cognita viro. Securus loquor: ne is quidem, qui vel duplex est, erit meus; habeo enim meliorem. Esto quidam hunc numeroso & multiplici anteponam, sed planè pra simpliciter.

Mens DEV S ipse Catholicè est. Tam non haber hoc & illud, quam non habet illa. Est qui est, non quae est. Pater, simplex, integer, perfectus, constans sibi, nihil de temporibus, nihil de locis, nihil de rebus trahens in se, nihil ex se dependens in eis, non habens quod ad numerum dividat, non que colligat ad unum. Vnum quippe est, sed non unitum. Non partibus constat, ut corpus; non affectibus distat, ut anima; non formis substat, ut omne quod factum est; sed neque forma, ut istis visum est. Magna laus videlicet Deo, ut se ab informitate vindicet, forma una esse contentum. Hoc est dicere, cetera pluribus, Deum non nisi unum debere quod est. Quid? Cuius beneficio sunt que sunt, ipse pro suo esse alterius beneficio inclinabit? Laus ista, ut vulgo dicitur, blasphemiam videntur. Amnon pluris est, nullo indigere quam uno? Habe reverentiam DEO, ut quod pluris est, illi tribuas.

Si cor tuum usque hac ascendere potuit, DEV M tuum infra quonodo collocabit? Ipse sibi forma, ipse sibi essentia est. In hoc interim gradu suffici illum: & si alter potius appareret, illum potius darem. Numquid verendum ne cogitatio transvolet illum? Quantumcumque in altera proficiat, ultra est. Inservia quod homo cogitare posuit, Alteriusum querere, ridiculum est; statuere, impium. Ultra, non circa quaerendus est. Ascende, si adhuc potes, ad cor altius, & exaltabitur DEV S. Non est formatus DEV S forma est. Non est affectus DEV S, affectio est. Non est compositus DEV S, merum simplex est. Et ut liquido noveris quid simplex dicā, idem quod unus. Tam simplex DEV S, quam unus est. Est autem unus, & quomodo aliud nihil. Si dici posit, DEV S unus unus est. Vnus est sol, quod non sit alter: una luna, quod eque alter a non sit. Atq; id quidē DEV S, sed plus.

Quid plus? Vnus est etiam sibi. Et hoc vni tibi declarari idem est semper, & uno modo. Non sic unus sol, non sic una luna: etiam uterque non est se unus sibi, sive moribus, illa & defectibus suis. DEV S autem non modi unus sibi, & in se unus est. Nihil in se nisi se habet. Non ex tempore alterationem habet, non in substantia alteritatem. Hinc de eo Boetius: Hoc vere unū,

CAPUT XIV.

De beatissima Trinitate, eiusque proprietatis; ex Richardo.

CIRCA Personarum autem trinitatem Trinita, illeque speculationem Richardus lib. 4. de contemplatione cap. 18. ita scribit: Quā multa similitudinē creduntur, ver aciter afferuntur, que tamen non solum suppositionem, sed etiam contradictionem esse videntur. Credimus unum DEV M. Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. Patrem a nullo, Filium a Patre solo, Spiritum sanctum a Pare & Filio. Filium nascendo, Spiritum sanctum procedendo. Credimus itaque unum, eundemque in Personis trinum, & in substantia unum. Vnde alius est Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus. Nec tamen aliud est Pater quam Filius, nec aliud est Pater vel Filius, quam amborum Spiritus. Nam alia est persona Patris, alia Filiū, alia Spiritus sancti; cum sic omnibus una substantia, eadem essentia, & solanatur. Hac omnia credimus: hec omnia profitemur, & constat veraciter esse: & tamen in his omnibus (si juxta humanam estimationem pensentur) viderur humanitatis fortiter repugnare.

Si Pater est in genitus, Filius unigenitus, eritne substantia Patris in genita, Filiū genita? Et cum utriusque sit una eadēque substantia, eritne eadem ipsa genita, & in genita, hoc est genita & non genita? Numquid eadem ipsa gignit seipsum, & gignitur a seipso? Numquid ergo eadem ipsa gignitur & non gignatur, nascitur & non nascitur? si Filium nasci dicimus, quid de eius nativitate dicimus? Numquid eius nativitas aeterna non erit, apud quem non est transmutation, nec vice in studiis obnubratio? Si eius nativitas aliquando non erit, quomodo Patri coeternus vel coequalis? Et si aliquando non erit, quomodo illa natura incommunicabilis erit, in qua aliquid transit? Si semper fuit, quomodo ab alio esse accipit, qui numquam esse incipit, sine quo Pater numquam esse potuit? Et quomodo eius nativitas perfecta est, si adhuc futura est? An forte iteratur semper, ut posita esse semper? Numquid ergo jam non una sed multiplex & infinita erit quam in infinitum iterare oportebit.